

Előfizetési árak:

Félévre . . . 80 Leu
Negyed évre . . 40 Leu
Egy óra . . . 14 Leu
Külföldre egy évre 280 Leu
Hirdetés — Nyiltér
díjszabás szerint.

SZÉKELY UJSÁG

egyesülve a SZÉKELY HIRLAP-pal.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A
SZÉKELY UJSÁGOT
Néhai Molnár Emil
a
SZÉKELYHIRLAPOT
Bíró Lajos alapította.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kovács J. István

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KOVÁCS-HIRLAPIRODA, Str. Gen. Avarescu
(volt Gábor Áron-utca) 1. szám.

Főszerkesztő:

Dr. I. Diénes Ödön

Valaminek jönni kell.

Ha a nyugodtan szemlélődő ember végigtekint a társadalmi állapotokon és látja azt a lezüllöttséget, mely minden téren orgiáit üli, csodát emleget, olyan csodát, mely ha az égből száll is le, de le kell szállania, hogy megtisztítsa ezt a megfertőzött levegőt.

Zsidóink tegnap a legnagyobb ünnepüket ülték, katolikusaink is készülnek Krisztus-Király dicsőítésére, hogy rá néhány napra a protestánsok a reformáció kipattanásának évfordulóját ünnepeljék meg a szokásos szerény kerekék között.

Mily áldozatos szép napok ezek az ünnepek.

Ünnep!

A léleknek magába mélyedése a csodálatos élet zürzavara felett!

Ünnep!

A léleknek titkos sóhajta a Messiás után, aki talán utban van és megváltani készül a rossz emberektől a szenvedő embereket!

A csoda ott szunnyad valahol a betlehem-i jászolnál!

Csillag fénye tör elő a sötét éjszakában és bevilágítja az eltévedt világ lelkiismeretét.

Egy szó az egész, mely jöjjön akár melyik próféta ajkáról, krisztusi íge a maga örök ragyogásában.

Ez a szó: a „szeretet”.

A Messiás-váró lelkek kárpitfüggő-

nyen e szó reflektorfénye töri át a ködöt és csodaváráon keresi Isten trónjának zsámolyát.

Jönni kell! Valaminek jönnie kell!
Mert különben elpusztul az Élet!

Perkőaljai.

Katholikus nap városunkban

Krisztus-Királyság ünnepe.

Amint mult számunkban megírtuk, október végén ünnepli meg a város és a vidék katolikusága Krisztus-királyságát. Az ünnepség okt. 22-én lesz a következő programmal:

1. D. e. 10 óra ünnepélyes tábori mise, celebrálja: Dr. Péterffy Lőrincz főesperes K. szárazpatak.

2. Evangéliumkor szentbeszéd „Krisztus a szegények királya” Bögözi József plebános, Szentkatolna.

3. 1/2 12 órakor a Népszövetségi tagozatok vezetőinek közös értekezlete. Előadó Sándor Imre népszövetségi igazgató Kolozsvár.

4. Keresztély ifjúsági szervezkedés. Előadó Márton Áron ifj. prezes, egyetemi hitszónok.

D. u. 1 órakor toronyzene a róm. kath. templom tornyából: Helybeli tűzoltózenekar.

D E L U T Á N:

1. 3 órakor Nyitány: Helyi tűzoltózenekar.

2. Népszövetségi himnus: Énekli a Népszövetségi egyesített férfiak.

3. Elnöki megnyitó: Br. Szentkereszt Béla diszelnök, Árkos.

4. A kath. iskolaügy jelen állása és jövő feladata: Előadó Dr. Paál Árpád, Erdélyi Lapok főszerkesztője Nagyvárad.

5. A Népszövetségi kath. áldozatkész-ség (Chalitas): Előadó Dr. Jakabfy Elemér országgyűlési képviselő.

6. Az erdélyi kath. gazdasági feladatai. Előadó Dr. Sulyok István országgyűlési képviselő.

7. A Katholicismus népfenntartó ereje. Előadó Ujlaky János plebános Zabola.

8. A kézdi-orbai főesperesi kerület Népszövetségi járási tagozatainak jelentése az utóbbi 3 évről. Előadó Tóth Balázs bankigazgató, népszövetségi járási tagozat világi elnöke Kézdivásárhely.

9. Bezáró beszéd: Dr. Péterffy Lőrincz járási tagozat egyházi elnöke K. szárazpatak.

10. Pápai himnus.

11. D. u. 6 óra Gyertyás körmenet a legméltóságosabb oltári szentséggel a város főutcáján.

E S T E 9 Ó R A K O R.

Irodalmi est a helyi gimnázium tornacsarnokában:

1. Nyitány. Előadja a helyi műkedvelők zenekara.

2. Megnyitó beszéd: Dr. Várhelyi Gyula, a kézdivásárhelyi népszövetségi tagozat világi elnöke, Kv. hely.

3. Énekszám. Előadja a róm. kath. énekkar.

4. Költeményeiből előad: Dr. Szalay Mátyás esperes-plebános, Sepsiszentgyörgy.

5. Ünnepi beszéd: Dr. Boga Alajos gimn. igazgató Kézdivásárhely.

6. Székely táncz.

7. Költeményeiből előad Ujlaky János plebános Zabola.

8. Ének szám: A kath. dalárdák.

9. Bezáró beszéd: Br. Apor Péter Torja.

10. Induló: Műkedvelők zenekara.

Itél az erdő.

Novella. Irta: Dávid Iván.

Bartos István szép, erős székely legény volt. Szántott, aratott, csókolt, mint a többi életnek teremtett legény. Megszeretett egy diadalmasan fiatal leányt s elvette feleségül. Ketten húzták az élet ígáját, amíg beköszöntött a harmadik, egy kövér, kis, peremeskaru székelyke. Pistának keresztelték s egészséges reménykedéssel nézték nővé napjait. Aztán kiűtött a háború s Bartos István elbucszott a családjától s elment idegen ismeretlen legényeket, apákat gyilkolni. Lőtt, szurt, robbantott s vágta a testvéreleteket. Lágynézésű, bus nótát éneklő, imádkozó oroszokat, lomha olaszokat irtott s értelmes eszével szépen haladt a rangban. Örmester volt, amikor fogságba esett. A fogolytábor őrző világában élt hat esztendő, amikor a szabadság világossága reásütött. Elindultak négyen hazafelé. S hirt hallottak hazulról. A nagy pusztulásban elveszett az élet. Háza, csüre leégett, földjét elvették. Nagy szomorúság ülte meg a lelkét, mint ősszel felkavart fekete felhő. Minek hazamenni? Hívták az idegenlégióba. Ott eltöltött néhány esztendőt, addig csak meglesznek valahogy otthon s majd valami pénzecskével fog hazamenni. Akkor újra lesz föld és életet csíhol a régi barázdán. Harmadnap már hajón ült s ment Afrika felé, a kinba, a gyilkoló, forró, idegen levegőbe. De ment. Kellott a pénz az asszonynak, gyermeknek. A vadak megkímélték a haláltól s a jószerencse óvta

a harcokban is. A barbár, nekivadult Európa után, ahol haláltáncot járt mindenféle s véres iramot diktált sok beteg, irtózatot agyvelő, megszokta Afrikát. Parancsára kellett ölnie itt is, de a végén jutalom lesz az ára. Aztán eltelt az öt év, de az idegen emberkufárok kötése hamis volt s csak utravalót dobtak a kiszolgált ember markába.

Bartos István tizenegy év után hazakereszt. Meglátta a falut s felsírtak benne az ősi rokon dolgok panaszai. A falu, a torony, a zsindeyes kis házak, a kövek, a föld, minden. A faluvégén leborult, megcsókolta a Földet, az anyát, a szerencsétlen székely nép egyetlenős vigasztalását és nagy fogalmak lobbantak benne. Dolgozni fog. Hiába a fekete sors, ő élni akar. A gyermek, az asszony várja, ő ismét apa kell legyen.

Megindult. Nyugodt, hosszú lépések jöttek ki belőle, de mind jobban meggyorsultak a mozdulások s beért a faluba. Ismerős házak mosolyogtak s fehérre meszelt falak köszöntötték a vándort.

Egy leánykát látott jönni az uton s megállította, hogy legalább hirt halljon a családjáról, amíg haza ér.

— Bartos Istványné hol lakik?

— Nem tudom Bácsi. Nem ismerem.

— Nem e? Hát amelyiknek az ura a háborúból még nem jöve haza. Akinek Pista fia van.

— Jaj, hát annak odaveszett az ura. Kidobolták vot.

— Odaveszett...

A leánykának felcsillan a szeme, hogy ujságot mondhat:

— Éppen ma járt ott a gölya. Fia született.

Bartos Istvánnal forogni kezdett az ucca. Hát az asszony másnak adta magát?

— Ki az ura?

— Kovács Feri bátyom. Már régecske. Öt esztendeje es megvan.

Öt esztendeje. Akkor ment férjhez az asszony, amikor ő szabadult a fogságból. Amikor elment Afrikába. Nagy hidegség öntötte el a lelkét.

— Hát... hát a fia?

Azt a tavaly leütötte a fa. Erdőlték a nagyhavason s úgy.

Bartos majdnem elesett. Zsebébe nyult, kevés aprópénzt odaadta a leánykának.

— Vegyél cukrot.

A hang alig fért ki a torkán s minden lépésre nagy csuklások fojtogatták. Ment a Nagyhavas felé. A fák bologattak a szélben, mindenik, mintha szeme, szája lenne, mondott valamit:

— Nincs feleséged... nincsen fiad...

Bartos felkapta a fejét a hangokra...

— Ki az? Ki beszél?

Aztán még hangosabbak lettek a fák s ő belekiáltott a szavukba:

— Hallgassatok, csend!

És mondották a fák:

A székely szőttes.

A napilapok eddig nagyon keveset foglalkoztak a székely szőttes-mozgalom kérdésével, vagy legalább is nem foglalkoztak annyit és oly intenzív mértékben, mint ahogy azt a kérdés fontossága megérdemelte volna.

A székely szőttes kérdése ma még országos szemszögből tekintve amolyan divatkérdésnek látszik és mindenki úgy tekinti, mint valami egy nyári, vagy egy téli divat hóbortját. Pedig a szőttes kérdése nem divatkérdés, hanem az erdélyi magyarság zömét alkotó székelységnek egyik legfontosabb erkölcsi és anyagi problémája.

A székely szőttes — a székely nemzeti egyenruha viselése, mint a belső lelki-egység egyik látható szimboluma, minden székelynek elsőrendű kötelessége és semmiképpen sem divat. De amikor a faji egységet, a vérbeli és lelki azonosságot a szőttes viselésével dokumentáljuk, ugyanakkor a székelységnek egy igen nagy anyagi problémáját is megoldottuk. Mert tagadhatatlan, hogy székely népünk anyagi romlásának, elnincstelenkedésének egyik legszembetűnőbb oka a régi székely népviseletnek elhagyása s különösen a székely leányok és asszonyok költséges, divatos ruházkodása.

A székely szőttesruha viselete tehát erkölcsileg és anyagiilag egyaránt indokolt s a propaganda megindító valósággal közérdekű, nemzeti munkát végeznek a szőttes bevezetésével és megkedveltetésével, de a kiindulási pontban mégis csak tévednek, mert a székely népviseletet nem kell „megteremteni”, hanem csak „vissza kell állítani”.

Ha aztán nem teremünk, hanem a meglevőt szedjük elő akkor megszűnnek azok a furcsa látványok, amelyek a szőttesruhák felett néha mosolyt keltenek s amelyek súlyosan róvására esnek a szőttes viselet komolyságának és kétségessé teszik úgy az erkölcsi, mint az anyagi eredmény elérhetését.

Nézzük meg például a sepsiszentgyörgyi gazdasági kiállítással kapcsolatosan, a szabadtéri előadásokon bemutatott gyönyörű szőttesruhákat. Láttunk itt szebbnél szebb és olcsó ruhákat az asszonyokon és leányokon s mosolygott a lelkünk anyáink és ös-anyáink gyönyörű viseletének látásán, de vajjon mosolygott volna-e ösapaínk lelke, ha látta volna a gyönyörű lájbik és pruslikok felett a bubi frizurákat? Lehet, hogy sirtak volna, ha ott lettek volna, de az is lehet, hogy mosolyogtak volna, mert annyi „nyírott” hajú fehérsépet ököltalan egész életükben együttvéve nem láttak.

A lenyírott haj a székely nemzeti viseletben soha sem fordul elő s azzal sehogy

sem egyezik. Lehet az egy nagyon egészséges és praktikus viselet, de sehogysem lehet a székely szőttes nemzeti viseletével a nyírott haját nemzeti multjánál fogva összeegyeztetni. Azt hisszük, hogy a ma élő idősebb székelyek is emlékeznek még, de az etnografia tudományának okvetlenül emlékeznie kell arra, hogy mit jelentett a székely falvakban az, ha egy nőnek le volt vágva a haja. Elég annyit megjegyeznünk, hogy a magyar uralom alatt, még a legutóbbi időben is az impérium változás előtt a magyar bíró becsületsértésben mondta ki bűnösnek azt, aki egy székely asszonynak vagy leánynak haragosan azt mondta, hogy „nyírott”, ami alatt természetesen a levágott haj értendő székely dialektusban.

A hajviseletet azonban még a praktikusággal meg lehet indokolni s a modern felfogásoknak hódolva, annak a székely szőttes felett val viselésébe bele lehetne nyugodni, ha nem volnának a szőttes viseletnek ennél furcsább forma hibái is.

A csiki és háromszéki gyönyörű néprajzi előadásokon a szőttes ruhák alatt drága lagcipőket és magas sarku sárga és más színes cipőket láttunk, aminőkről fogalmuk sem volt a mi ősanóinknak sem leány, sem asszony korukban. Ezek már igazán úgy néztek ki, mint a mikor szép paripát fognak össze szarvas marhával.

Mit keres a drága gyári harisnyára huzott ezer leus cipő az ő emeletes sarkával a szép, de olcsó székely szőttes ruha alatt?

A székely szőttes ruha fölé két ágba font s a hátan leeresztett haj kell a leányoknak s konty az asszonyoknak. A lábra pedig lapos sarku, a hegyek és barázdák járására alkalmas lapos sarku, ráncos száru magyar csizma, a melynek szárait betakarja a fodros szőttes szoknya.

A csizma, a székely nő ősi viselete egyszerűbb és olcsóbb is s inkább hozzá illik az olcsó és szép szőttes ruhához, a befönt és leeresztett vagy kontyba csavart hajhoz s az egész együtt adja meg valóban a székely népviselet jellegét. És nem jár a székely leány borotválási költségeivel, mint a nyírott haj s nem kell magassarku cipőt a falun kívül lehuzni s a kapálás közben a naptól óvni, amint azt gyakran látjuk falu helyeken. Nagyon szomorú látvány, amikor az egyszerű nép leánya a kapát hóna alatt viszi és nem a vállán s a falu végén átöltözik, mert a magas sarku cipőben és a drága harisnyában csakugyan nem lehet kapálni.

„Ne csináljuk meg” tehát az új székely népviseletet, hanem „állítsuk vissza” a régit a maga szépségében, egyszerűségében és olcsóságában s akkor valóban nagy erkölcsi és anyagi szolgálatot teszünk székely fajunknak.

Dr. Fábán László.

— Miért nem jöttél haza a háboru után? Ha nem mentél volna Afrikába a pénz után, most volna családod... de a pénz felütötte a fejét s te rohantál utána, észvesztetten, hirt sem adtál magadról!

Bartos István már rohant. Feltűrt gallérját füllére szorítva borzongott a rettenetes szavak előtt, fogai vacogtak, lába megcsuklott néha, de rohant. Aztán alázatos lett a féltelme s úgy kérte lelkiismerete önvádja áit:

— Ne... ne kinozzatok...

És folytatták a fák:

— Eljászottad az életedet. A fiadét, a magadét. Azt, amivel tartoztál Istennek, a családnak. A feleséged másnak az asszonynak. Más gyermekének bontja ki életadó mellet. Másnak adja pihentető ölét a napok kinos robotja után. Miattad halt meg a fiad is.

Nagy sirások rohantak ki a lelkéből, átkos zokogásai a sorsnak. Aztán nagyra tárgult szemmel meredt a beszélő, véres vádakat üvöltő fa-récek elé s azok tovább verték a lelkét:

— Keresd a fiadat. Itt van. Itt halt meg, egy nagy fenyő ütötte le...

A Bartos lelke egy utolsót kiáltott a szörnyű hajszában, aztán tébolyult kiáltással feszítette meg inait:

— Pistal... Ne fuss előlem. Én vagyok az apád... Várjál, fiacskám!

De a gyermek futott a rossz apa elől. A fenyők biztatták, üzték, a fia futott előle s a nagy zürben vakon kezdett rohanni, a lába örületen dobant, szeméből vad láng

csapott ki s vörös fáklya világította az utat. A fák csak kiáltoztak, gunyos vijjogással kacagtak s részeg táncsal kísérték. S ő rohant előre, nem látott semmit, csak a fiut. A bagolyhugós nagy, sötét kavargásban rohant s kísérték a fák...

Aztán megvillant a régi kőbánya szakadéka.

ELMEGYEK AZ ÖSSZEL.

Elmegyek zuzmarás
fehér ruhámban,
fekete éjjel — ha majd
eljönnek a fellegek,
elmegyek

Elmegyek a véres fák között
halk szellőszárnyon
én, — hogy senkinek
itt halott ne legyek,
elmegyek.

Elmegyek az ősszel,
ha fakóbb lesz a hold,
ha csillagporos utra
hullnak a siró levelek,
elmegyek.

Elmegyek amikor hideg
köpenybe ölel az erdő,
— amikor ég a horizont és
kigyulnak a hegyek —
elmegyek.

Elmegyek. Eltűnök
mint színes buborék —
s egy kis gyermek szem
könnyesen marad utánam.
(Csikszereada) ILYÉS ELEMÉR.

HIREK.

Szept.
23.
1933.

— Dr. Boga Alajos kanonok. Amint az Erdővidéki Hírlap írja, dr. Boga Alajos igazgatót kanonokká nevezték ki. E szerint elvesztjük őt, mert az ő munkabírást és széles tudását az egyház központi kormányzatában fogják kihasználni.

— Huszár Jusztin Nagybányán. Huszár Jusztin volt kézdívasárhelyi minorita házfőnököt és plébánost, kit innen pár éve hittanárként neveztek ki, most a nagybányai Minoriták házfőnökévé nevezte ki a rendfőnök.

— A zsidók ujéve. A zsidóság-nak tegnap ünnepe volt. Ujévet ünnepeltek, az 5694-ik évet.

— A tartalékos tisztek országos gyűlése. A tartalékos tisztek szövetsége október 7-én és 8-án Temesváron országos kongresszust tart. A kongresszuson Károly király is részt fog venni.

— Csikban már megkezdették a repülőbélyegeket ellenőrzését. A Csiki Néplap írja: A múlt hét végén egy katonatiszt ellenőrző szemlét tartott az üzletekben, hogy vajjon a számlákon és üzleti könyveken pontosan fel vannak-e ragasztva a repülőbélyegeket, ill. nem lettek-e mellőzve? Az ellenőrzést végző tiszt kötelességének udvariasan tett eleget s jóindulatulag kezelte az egész ügyet. Megmutatta, hogy az állam érdekét meg lehet védeni anélkül, hogy az adófizető polgárt vérgig sértene. Vidéki kereskedőinket és vállalatunkat figyelmeztetjük, hogy nézzenek utána könyveiknek s ha valamelyik lapról hiányzana a repülőbélyeg, úgy ragasszák fel, nehogy a legjobb indulat mellett is meg legyenek büntetve. Repülőbélyeg kell ragasztani a pénztár és inventárfüzet, valamint a kontós-könyv minden egyes lapjára.

— Betétek visszamondása a postán. A postatakarék-pénztár vezérigazgatóságának újabb intézkedése alapján a 2000 leunál nagyobb betétösszegek távirati úton is felmondhatók, azok visszafizetése bármelyik postahivatalnál legkésőbb 18 órán belül megtörténik. Távirási díjak 70 leut tesznek ki.

— Agyonverte mostoha fiát. Szomorú végű családi tragédia történt most szerdán Nyujtódon. Lőrinc József lemhényi 21 éves mérsáros hazament Nyujtódra, hogy birtokba vegye az apai részről őt megillető lakást, melyben édesanyja és mostoha apja, Zsigmond György laktak. Emiatt a fiu és az anya között izgalmas jelenet játszódott le. Az anya átkozódó szavakban tört ki, majd fejét ragadott és a szoba ajtaját szétforgácsolta. Ekkor érkezett meg az asszony férje, akit szintén elfutott a méreg és kiragadva a fejét a felesége kezéből, a háttal álló fiut főbe sújtotta, úgy, hogy az holtan rogyott a vitatott lakás földjére. Az apa még két ütést mért a holt fiu fejére, majd tettől megrettenve, kirohant az ajtón és jelentkezett a csendőrség, mely mindakettőt, a férjet és az asszonyt őrizetbe vette. Az eset történetéhez tartozik, hogy már évek óta per folyt a fiu és szülei között, akik hamis kötelezvény alapján akarták a fiut kiforgatni a vagyonából. E bűnügyben már számos kihallgatás volt és most pontot tett mindenre a három íejtszecsapás. A gyilkos házaspárt megláncolva, csütörtökön délután a csendőrök a városba hozták és itt lefénképezték. Mondani sem kell, hogy a fényképezés nem ment simán, több száz kíváncsi gyűlt össze, hogy lássa az emberi érzésből kivetkezett gyilkos mostoha apát és az asszonyt, akinek heves jelenete idézte fel a tragédiát.

— Mennyi arany van a világon? Az ember azt hinné, hogy a világon forgalomban levő arany mennyisége nagyon sok. Ha azonban az egész aranyat, amit az emberiség használ, összeolvasztanák és szabályos kockákba öntenék, a kocka csak akkora lenne, mint egy nagy gabonás láda (szuszék). A világon levő összes arany térfogata ugyanis tízenhét köbméterre tehető, tehát annyira, mint 120 zsák buza térfogata.

— Kicsérlik a régi italmérési engedélyeket. Az alkoholmonopolium vezérigazgatósága elhatározta, hogy 1933. okt. 31-ig az összes régiformájú italmérési engedélyeket ujjakkal cseréli ki.

— **Bonyodalmak a Cigányprimás körül.** Amint a Székely Ujság múlt számában megírta, a Ref. Dalárda e hó végén elő a karta adni a Cigányprimás operettét, melynek próbái már javában folytak. Tegnap aztán megérkezett a rendőrségre az engedély iránti kérésre a felsőbb válasz, hogy az előadást nem engedélyezik. Az ügyet most Fénig Valér primár vette a kezébe és Bukarestben személyesen igyekszik megszerezni az engedélyt. Ha sikerül, úgy okt. 7-én előadásra kerül a Cigányprimás.

— **A tojáshej hasznos felhasználása.** A Magyar Nép írja: Finomra törve a tojáshej igen megbízható fehérítő szer a mosásnál. Egy maréknyi a ruhakifőzésnél igen jó eredménnyel jár. Ecettel és sóval keverve, zsíros edény tisztításához igen alkalmas. Piszkos üveget igen szépen tisztít. Finomra törve, a trágya közé keverve, mésztartalmánál fogva igen hasznos, de jó tápszer a baromfiak eledeléhez keverve is.

— **Csőd előtt a Népszövetség.** A *Matin* című francia lap közlése szerint a Népszövetség nagy pénzügyi zavarok közé jutott. A bajok oka az, hogy 18 Népszövetségi tagállam már hosszabb ideje nem fizeti a tagsági díjakot.

— **Vidékenként milyen gyümölcsfát ültessünk?** Erre a kérdésre ad feleletet a Növényvédelem és Kertészet legújabb száma, mikor közli a hivatalos gyümölcskörzeti beosztást. Cikkeket közöl még a kajszinbarack telepítéséről, az őszibarack jövedelmezőségéről, a házikert beosztásáról, a jégverte szőlők szüreteléséről, a telepítésre alkalmas szőlőfajtákról, a gyümölcsös őszi teendőiről stb. A dusan illusztrált két szaklapból a Növényvédelem kiadóhivatala (Budapest, VIII., Rákóczi ut 51., IV. em. 5.) egy alkalommal díjtalanul küld lapunkra való hivatkozással mutatóvány-számot.

— **A KÉZDIVÁSÁRHELYI MUZEUM** nyitva van vasárnaponként d. u. 3-5 óráig és csütörtökön d. e. 11-12 óráig. Ez órákban díjtalanul megtekinthető az Erzsébet Arvázban. A tárgyak száma már felülhaladta a 10.000 darabot.

Nyilvános köszönet

a Kézdivásárhelyi Múzeum részére adományozott tárgyakért.

A közönség állandóan érdeklődik múzeumunk iránt és ez megnyilvánul nemcsak abban, hogy a nyár folyamán is sok — közöttük külföldi — látogató tekintette meg gyűjteményeinket, melyek immár a második teremben is egyre gyűlnek, hanem abban is, hogy majdnem naponként érkeznek a legkülönfélébb tárgyak.

A Kézdivásárhelyi Kaszinó múzeumi bizottsága köszönetet mond mindazoknak, kik bármely tárggyal gyarapították a múzeum anyagát, ugyancsak a múzeum látogatóknak önkéntes pénzadományaiért, mely a múzeum költségei fenntartására fordíttatik.

Junius vége óta a következő tárgyak érkeztek: 567 lelt. sz. Molnár Réka tanuló: régi ref. énekeskönyv, 568 Bálint Gyula ny. postafőtiszt: román ezüst 1 L. u. 569 Bálint Aurélie bírósági tisztviselő: török rézpénz, 570 Oprea Simon városi hivataloszló: 3 drb. régi rézpénz, 571 Ifj. Nagy Ferenc birtokos: egy doboz vihargyula, 2 csomag régi cigarettapapír, 572 Kovács J. István szerkesztő: egy alkalmi vicclap, 573 özv. Molnár Endréné: egy plakát, 574 Sántha Jenő soffőr: orosz szurony, 575 Baláska Mihály torjai utász: régi 15 kros rézpénz, 576 Dr. Török Andor volt alispán: 7 drb. alispáni jelentés (nyomtatvány), 3 drb. régi naptár, 1 könyv, 4 évfolyam folyóirat, egy kínai lappéldány, 4 alkalmi vicclap, 6 kisebb nyomtatvány, 577 Hegedűs Péter nyomdász (Déva): 15 drb. aprópénz, 578 Kónya Magda birtokos (Nagyborosnyó) faragott talpas guzsaly. (Folyt.-köv.)

Tudja-e?

hogy Newton Miller amerikai tudós számítása szerint egy patkány egy év alatt 850 darab patkányt képes szaporítani. E szerint egy patkány pár után három év alatt kedvező esetben a kölykek utódait is számíttva, közel 3 millió patkány lát napvilágot. hogy a prágai-sonkát repülőgépen szállítják Párisba és így az éttermek még az nap este friss prágai sonkát szolgálhatnak fel.

A méhfulánk, mint a méh védelmi fegyvere és a méhszurás.*

Irta: K. Bogdán Géza, Brassó.

A virágok tulnyomó részének házasságában a méhek az összeadó. Nem akad egyetlen egy epedő virágszál sem, melyet a méhek a közvetítésért kijáró nektár ellenében meg ne látogassanak.

Kora tavasszal, mikor még alig repdes más rovar, a méhek már nagy számban járják a határt. Felkeresik épüget a bokrok aljában szemérmesen meghúzódó Ibolyát, mint a mocsárlakó s magát kellető fényes arcu Gólyahírt, az első között jelentkező Uti-lapi öntelt élénk sárga színű virágját és minden más olyan virágot, melyet a nagy természet az ők ritusuk alá rendelt.

Mindig jobban és jobban szaporodva, aránylagos számban, mintegy lépést tartanak a tenyészet fejlődése rendjén hova-tovább nagyobb és nagyobb mennyiségben megjelenő pompázó virágok özönével.

Más rovarok olyan-tömegben meg nem jelenhetnek s ekként a végzett munkájuk is alárendeltek s így a természet háztartásában főformán a méhekre hárul nagyrészt a növényélet fenntartásának legfőbb biztosítója.

A természet egy hatásában hatalmas fegyverrel, a mérgező fulánkkal látta el a méheket. Ezt a fegyvert az embertől kezdve minden állat respektálja; az elől kitér. Csakis egy ily fegyver birtokában képesek a méhek a rájuk háruló nagy feladat megoldására, mert máskülönben mézvágyonuk, építőmük, fiasításuk s ők maguk is az „ebek harmincadjárja” kerülnének.

Az ember csak úgy hajthatta a méheket szolgálatába, hogy természetüket, szokásukat kiismerte s azokhoz alkalmazkodott s e mellett törekvésükben, munkájukban nem csak segítségükre van, hanem bizonyos kezelési fogásokkal saját hasznára dolgoztatja őket, a nélkül, hogy ez fenntartásukra veszéllyel járna.

A méh fulánkját, annak mérget s a mérge hatását, a méhek idevonatkozó viselkedését s egyéb vonatkozásokat az alábbi pontokban összefoglalva ismertetem.

1. A fulánk. A méh fulánkjá egy csőszzerűen belől üres úgynevezett injektor (befecskendező), melyet a védekező méh támadója, vagy vélt támadója testébe benyomva, mérget azon keresztül a szervezetbe juttatja. A méhszurás tehát tulajdonképpen injekció.

A fulánk három részből és pedig két szuronyból és egy mederszerűen kivülgyelt részből áll, melyeknek szoros összetétele által jön létre az injektor. Az injektorhoz tartozik egy hólyag, melybe összegyűlő mérget egy mirigy termeli ki.

A fulánk végén visszafelé hajló nyulványok miatt a méh a megszurtt testből azt visszahúzni nem képes. A szurás után vergődve, az a sebben marad s rendesen belecsakad a méreghólyag és mirigy is egy idegcsomóval, ugyancsak sokszor a bél egy része is. Az odaszakadt idegcsomó működésben tartja a szuráshoz tartozó izmokat s így a mérge a hólyagból azután is tovább hatol a sebbe, a fulánk még mélyebben furódik be. Ez okból szurás esetén a fulánkot azonnal távolítsuk el testünkől.

Az ekként megcsönkült méh a szurás utáni órákig, sőt napokig is élélhet. Ha azonban a bél egy része is odaszakadt, hamarosan elpusztul. Ha a méh más méhet szurt meg, fulánkjá nem marad vissza, nem szakad ki.

Az anya fulánkjá a dolgozóénál erősebb, hosszabb és lefelé görbült. Embert kivételesen szur meg, még ha kezébe veszi is. Inkább a terméketlen anya szokott szurni. Az anya fulánkját anyával, herével és dolgozó méhekkel szemben egyaránt használja, míg a dolgozó méhek bár egymást és az anyát is szurják, de a herét ily módon nem bántják. A megszurtt dolgozó méh elpusztul. A megszurtt anya rendesen megbénul (szárnya, lába). A bénya anyák közül sok sikeresen párzik és szaporít évekig. Az anya fulánkján visszagörbülő horog nincs, az a testben tehát vissza nem marad.

* A „Méhészetünk” 1930. febr.—ápr. havi számaiban ugyanezen cím alatt foglalt cikkemnek kiegészített és bővített alakja. K. B. G.

1) A Méh fulánkjáról b. részlete s ismertetést a „Méhészet” 1925. évf. 18. és további lapjain Ö. P. Z. „Valami a dolgozó méh fulánkjáról” című cikkében. Lásd még az 1928. évf. 100. lapján.

SPORT.

KSE. a diadal útján.

Kék-fehér szín nyert Bukarestben országos bajnokságot.

Gerelyvetésben KSE országos bajnoka képviseli Athénban Románia színeit.

I.

A KSE, e szívünkhöz nőtt egyesület voltaképpen 1932-ben indul el az igazi haladás és dicsőség útján. — Felfelé való ivelése 1931—32-ben kezdődik és oly rapid módon tör előre, hogy alig egy év múlva fővárosi csapatok méltó ellenfelévé küzd fel magát. — De nemcsak footballban, hanem asztali tennisben, atlétikában is országos eredményeket ér el. — Ilyen szép és fényes eredményt ért el a Bukarestben most megtartott országos atlétikai versenyen is, ahol a KSE kék-fehér színe elnyerte a gerelyvetés bajnokságát lelkes, aktív sportember és a KSE vezetőségi tagja, Soós ref. lelkész révén, aki

53.92-es eredménnyel Románia gerelyvető bajnoka lett.

Öszinte, igaz örömmel gratulálunk e szép teljesítményhez a KSE országos bajnokának, Soós tiszteletes urnak és magának a KSE-nek is.

Mint értesülünk, e fényes eredmény következményeképpen Soós tiszteletes ur fogja Romániát képviselni gerelyvetésben az Athénban lefolytatandó Balkán-kupa mérkőzésen.

Ime, a KSE nemcsak az országban került az élre, hanem Heilas dicső multu fővárosában a KSE országos bajnoka fogja képviselni Románia színeit.

II.

Akadnak is, akik irigy szemmel nézik a K. S. E. győnyörü fejlődését. — Így pld. azok a csapatok közül, amelyek itt meglepetést és nem győzelmet arattak, egyesek azzal szerették lekicsinyelni a KSE fényes eredményeit, hogy „könnyű otthon győzni, majd meglátjuk idegen városban, idegen pályán, hogy állja meg a K. S. E. a helyét”. És megállta.

Csikszereda közönsége örökre azt szeretné, ha az ő csapata győzne. Hogyne, hisz minden város azt szeretné. Haragudtak is, hogy a KSE a nem éppen gyenge csikiak fölött Csikban — tehát nem idehaza — győzött. — Igen érdekes volt, amikor maguk a csiki aktív sportemberek a lelkes csiki drukkereket így csillapították: „Hagyja Pistabácsi, ne haragudjon a vásárhelyiekre, mert hiába, ezek tudnak. Nincs mit haragudni.” Így a csikiak.

És következett mult vasárnap az első brassói idegenben-szerelés. — A KSE kilenc játékosra lerugva, ezek közül 4 játékképtelenül maradt a csatateren s így hét játékos mégis győzelmet aratott az elsőosztályu, de nemcsak footballban, hanem durvaságban is elsőosztályu brassói csapat felett annak saját otthonában.

A KSE csapat szép, durvaságmentes, nivós játékosok a tárgyilagossá brassói közönség drukkolt és tapsolt és meggyőződött arról, hogy igaztalanok azok a rosszindulatú híresztelések, melyek a KSE-t szeretik lekicsinyelni, mert meggyőződött arról, hogy a KSE tud. Tud és győz. Tud, akar és győz. Úgy tud, hogy még a bíró sem tudott győzni a KSE felett. Így biz a!

Mai sportprogramm.

Ujból ritka és szépnek ígérkező meccsre van kilátás ma, vasárnap d. u., amikor a segesvári kerület bajnoki csapata, a Hargita játszik a KSE első csapatával barátságos mérkőzést.

A mérkőzés kezdete d. u. 1/4 4 órakor.

K. S. E—B. M. T. E 3:2 (1:2).

A KSE vasárnap Brassóban játszott a brassói MTE első osztályu csapata ellen barátságos mérkőzést, amelyet 3:2 arányban meg is nyert és ezzel igazolta, hogy idegenben, idegen bíró vezetése mellett, idegen közönség előtt, szokatlan, esőtől felázott pályán is tud győzni. — Játékával megnyerte a brassói közönség tetszését és fair játékkal beigazolta, hogy szép és nem durva footbalt játszik. Ezt legjobban igazolja a Brassói Naplónak a mérkőzéssel kapcsolatos jelentése, hogy — „a kézdivásárhelyi csapat megérdemelten győzött. Lelekes, szépen játszó együttes, mely nem érdemelte meg, hogy a brassói munkáscsapat durván kezdjen játszani velük”...

Egyébként a mérkőzés lefolyása a következő: A KSE Lakatos és Mátyás posztján tartalékkal áll fel és a mérkőzés elején bizonytalanul mozog az egész napi esőtől teljesen felázott, szokatlan nehéz salakos talajon. Amit a BMTE ki is használ és támadást támadás után vezet a KSE kapuja ellen, egy ilyen támadásból mindjárt az első percekben meg is születik a vezető goal, amit a 10 percben szabadrugásból egy második követ, amelyet a KSE kapusa a keze között enged be.

Lassan-lassan azonban a KSE csapata is magára talál és szebbnél-szebb támadást vezet a BMTE kapuja ellen, amit a BMTE állandó durvasággal igyekszik ellensúlyozni. A 41-ik percben a BMTE hátvédelen keresztül törő Fülöpöt a 16-os vonalon belől el,

gáncsolják és a megítélt 12-est Rigó goollá értékesíti és ezzel az első félidő 2:1 a BMTE javára.

A második félidő a KSE főlényével kezdődik, amire a BMTE még durvábban fekszik bele a játékba úgy annyira, hogy a KSE egymásután három játékost kénytelen tartalékkal kicserélni, de így is állandóan a KSE támad és két előretörésből Fülöp két szép goollal vezetéshez is jut. Miután azonban a BMTE látja, hogy Lungu bír megengedi a durvaságot, egymásután rugja le a KSE játékosait úgy annyira, hogy az utolsó 30 percet a KSE már csak 7 emberrel tudja végigjátszani. — De a KSE még így is lelkes játékával meg tudta tartani az eredményt. A csapat minden egyes tagja lelkesen játszott és a mennyire a felázott talaj megengette, szép játékot mutatott.

Küzdelem Románia Kupáért a Sinkovits-sportpályán.

Október 8-án fog megküzdeni a KSE. a Sinkovits-sporttelepen a brassói CFR-rel a Románia Kupáért.

Nemere—Mercur 3:2 (0:1).

A tartalékolts Nemere az elmúlt vasárnap a kantai pályán játszott. A Nemere—Mercur I. félidőbeli főlénye után a második félidőben magára talál és a Mercur ellen 3:2 eredményben győz.

Soós József országos bajnoksága.

Soós József, városunknak e kiváló atlétája újra dicsőséget szerzett egyesületének. A múlt vasárnap a bukaresti országos atlétikai versenyen első lett gerelyvetésben (53'92).

Soós lázas betegen vett részt a versenyen s hazaérkezése után napokig fekvő beteg volt.

Szurd Benjamin, egyesületünk fiatal atlétája a bukaresti orsz. bajnokságon ismét tanu jelet adta, hogy szép sportkarrier előtt áll, amennyiben 1500 méteres síkfutásban az összes brassói futókat megverve, 4 perc 28 mp.-es jó idővel ötödik helyen végzett.

A díjakat Mihály nagyvajda osztotta ki személyesen és mindenkinek külön gratulált.

KÖZGAZDASÁG.

Őszi buza vetőmag csereakció. A kolozsvári Mezőgazdasági Kamara megállapodást kötött a Kolozsvári Gazdasági Akadémiával, valamint a kolozsi állami gazdasággal, hogy 120 kg. szokvány szerint tisztított búzáért 100 kg. Porzolózott Szakács-féle őszi búzavetőmagot ad a kisgazdák részére. Az E.G.E. Kolozsmegyei Osztálya ezután hívja fel a gazdakörök tagjait, hogy szükségleteik beszerezhetése céljából forduljanak sürgősen a Mezőgazdasági Kamarához (Cluj-Kolozsvár Piața Cuza Vodă Bocskai tér 3. sz. földszint, balra.)

Méhetető cukor a méhészek számára. Az Erdélyi Méhész Egyesületekhez igen sok panasz érkezett amiatt, hogy a méhek nem tudták még a téli mézszükségletüket sem behordani a mindvégig hideg, esős tavasz és nyár folyamán. Szeptember 19-én Erdélyiszerte óriási havazások voltak, amelyek nemcsak átmenetileg hűtötték le az időt, hanem tönkretették igen sok helyen az egész őszi méhlegelőt, úgy, hogy igen sok méhcsalád éltlen pusztul, ha a méhészek a legsürgősebben nem gondoskodnak etetésükről. Éppen ezért az E.M.E. felirattal kérte a kormányt, hogy adómentes cukrot engedélyezzen a méhészek részére. Egyidejűleg a cukorgyárakat is felkérte a méhészek támogatására. Amennyiben az E.M.E. kérései meghallgatásra talál, a tagjait értesíteni fogja.

Mezőgazdasági, ipari és kisállatkiállítás Bánffy-hunyadon. Az Erdélyi Gazdasági Egylet Kolozsmegyei Osztálya, a Kolozsmegyei Mezőgazdasági Kamara erkölcsi és anyagi támogatása mellett Bánffy-hunyadon október hó 15—17 napjain mezőgazdasági, ipari és kisállatkiállítást rendez. A kiállításon részt vehetnek a gazdák mindenféle mezőgazdasági terménnyel és termékkel, gyümölcs, zöldség, vízággal, mézzel, borral, szeszes és édesített italokkal, háziipari és népművészeti tárgyakkal.

Bukaresti kereskedelmi akadémiát végzett román hivatalnok

— előkészít —

alsó és felső-kereskedelmi tanfolyamokra, valamint alsó-gimnáziumi tanfolyamra. Cím alküadában.

A MOZI MŰSORA.

Szept. 23-24-én, szombaton és vasárnap este 9 órakor, vasárnap délután 6 órakor színre kerül a

Mexikói szerenádn.

Romantikus szerelmi történet a Cowboy-életből. Egyedül énekes cowboy-film, gyönyörű énekek és felvételekkel.

Szept. 30 és Okt. 1-én, szombaton és vasárnap este 1/29 órakor, vasárnap délután, 1/26 órakor színre kerül a

HÁROM TÖRVÉNYE.

Ez a nagy szerelmi románc, amely a párizsi kaszinó ragyogó parkettjén kezdődik, Velence lagúnáin folytatódik és végső színhelye a rejtélyes kelet. Arabia csodálatos palotái a szerzőkkel és háremekkel.

Ebben a tökéletes illúziót keltő stúdióban játszotta el Don José Mojika (az asszonyok tenorja.) Fazil herceg szerepét a gyönyörű Carmen Lorrabelti és Mar a Alba egyenrangú művésznőkkel.

Jön: Okt. 4—5-én, szerdán és csütörtökön este 1/29 órakor „M”

A DÜSSELDORFI VÁMPIR

Ezen film Kürten Péter düsseldorfi sorozatos gyilkos történetét eleveníti fel. A főszereplője Péter Lore a felvétel után az izgalomtól megőrült.

Minden vasárnap friss Jurnál. Heti hiradó.

Az 1/26 és 1/29 órai kezdéshez pontos megjelenést kér a mozivezető.

Műhely áthelyezés.

Tisztelettel értesitem Vásárhely és vidéke m. t. közönségét arról, hogy

cipész műhelyemet

áthelyeztem a Szócs Géza ur volt üzlethelyiségébe, a ref. templom mellé, ahol minden a cipész-iparba vágó munkát mérsékelt árak mellett gyorsan és pontosan elkészítek.

Továbbra is kérve szívespártfogást, vagyok tisztelettel:

JANCSÓ LAJOS cipész.

Haszonbéri hirdetés.

Háromszék megye Dálnok községében a Péter Zsigmondné hagyatékából 140 hold szántó, kaszáló és kertés bennvalóból álló terület, teljes egészében, vagy kertek nélkül a kellő biztosítékot nyújtó legtöbbetigérőnek az 1934-ik gazdasági évre haszonbérbe adatik. — Ajánlatok október 15-ig alantírt hagyatéki gondnokhoz adhatók be. — A mennyiben ezen határideig elfogadható ajánlat nem érkeznek be, felesmívelésre részletajánlatok elfogadtnak.

Dálnok 1933, szeptember 15-én.

Joos Imre hagyatéki gondnok.

LEGOLCSÓBBAN

férfi és női posztó-kalapot, legújabb minta, nagy választék KOVÁCS JÓZSEF kalapgyár Vasutcai üzletében szerezheti be.

Föltétlen kérjen árajánlatot

mielőtt nyomtatvány-szükségletét rendezné, mert egy próbarendelés meggyőzi arról, hogy mindenfajta nyomtatvány-igényét

a MINERVA-nyomda

rendkívül jutányosan, megelégedésre készíti el. — Megrendelések a

KOVÁCS-hirlapirodában intéztetnek el.

ELADÓ Sepsiszentgyörgyön

a főutcán 2 utcára nyíló belucernázott, 41 méter széles, 76 méter hosszú, napos, egészséges fekvésű, belgyümölcsösre, konyhakertészetre és farmnak is alkalmas 2800 □-öl terület. Jelenleg a terület 8 parcellára fel van osztva és a 8 parcella ára 100.000 leu.

Érdeklődők telvilágosítást nyerhetnek a KOVÁCS-hirlapirodában

Vége már a nyárnak,

mi sem bizonyítja jobban, minthogy

Cloos és Kunánál megkezdődött a VIRSLIZÉS

Ne busuljon a rossz gazdasági helyzet miatt, itt még olcsón étekezhet. Ha friss, jó virslit kíván, ott vegye, vagy ott meg is eheti, mert egész Háromszéken elismert dolog, hogy CLOOS és KUNA virslii, hideg felvágottjai, szalámija a legízletesebbek, legjobbak és a mai időkhez mérten olcsók is.

Mindez nem reklám!

Nagy választék

Műszaki-, irodalmi-, iskolai könyvekben, irodai-író-, rajz- és tanszerekben legolcsóbban a

Kovács-hirlapirodában.

Tipografia „MINERVA” nyomda Tárgul-Săuceș (Kézdivásárhely.) 1933.